

ความเป็นมาของวิทยาลัยเอกชน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ผลิตกำลังคนในระดับสูง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและเนื่องจากประชาชนมีความประสงค์ในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปี รัฐจึงไม่สามารถจะให้บริการได้เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นรัฐจึงได้เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ วิทยาลัยเอกชนเริ่มมีบทบาทให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่นั้นมา โดยมีประวัติและความเป็นมาดังนี้

การศึกษาของชาติเกี่ยวข้องกับเอกชนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๑ โดยมีชื่อเรียกว่า "โรงเรียนเซนต์คัทธี" เปิดทำการสอนตามแบบอย่างโรงเรียนหลวง และในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการที่เอกชนจะจัดการศึกษาได้จะต้องขออนุญาตจัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐ และเรียกว่า "โรงเรียนราษฎร์"

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ รัฐได้ออกกฎหมายคุ้มครองและควบคุมโรงเรียนราษฎร์ และได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศตลอดมา จนปัจจุบันนี้มีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๕๑๘

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ โรงเรียนราษฎร์อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกโรงเรียนราษฎร์กองสามัญศึกษา กรมศึกษาธิการ ต่อมาได้ขยายเป็นกองโรงเรียนราษฎร์ในกรมวิสามัญศึกษา และในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2508 ได้มีความเคลื่อนไหวที่สำคัญ ทางด้านความต้องการทางการศึกษาจนเป็นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิทยาลัยเอกชนขึ้น เพราะก่อนหน้านี้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับมัธยม และระดับอาชีวศึกษาเท่านั้น ในปีนั้นเอกชนได้แสดงความต้องการที่จะขยายโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาให้ได้มีโอกาสสอนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา คือ ในระดับอุดมศึกษาขึ้น แรงกระตุ้นที่ทำให้เอกชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาพอสรุปได้คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาซึ่งรัฐจัดแต่เพียงผู้เดียวมาโดยตลอดนั้นไม่อาจสนองความต้องการของผู้เรียนต่อโอกาสทางการศึกษาอุดมศึกษาได้กว้างขวาง
2. ผลจากปัญหาแรกทำให้เกิดการส่งบุตรหลานไปเรียนต่อต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะดี ซึ่งเป็นผลให้ต้องส่งเงินตราออกนอกประเทศเพื่อสนับสนุนการศึกษามูลค่าสูงเหล่านั้นพบว่าเงินในส่วนที่ส่งผ่าน ก.พ. นั้น ใช้เงินถึง 120 ล้านบาท¹ รัฐจึงได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้กันอย่างจริงจัง โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2508 ให้สภาการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการแก้ไขและวางระเบียบข้อบังคับรวมทั้งปรับปรุงพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนได้รับภาระในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาได้ คณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาในสมัยนั้นได้เสนอรายงานอนุมัติในหลักการต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2510²

¹ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, รายงานการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4, 21 - 23 สิงหาคม 2518, หน้า 97.

²ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, กองวิทยาลัยเอกชน, รายงานสถานภาพวิทยาลัยเอกชน ปีการศึกษา 2513 - 2519, หน้า 3.

และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปตามที่สภาการศึกษาเสนอ และสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติก็นำหลักการดังกล่าวมาดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน ซึ่งมีประกาศให้ใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 จึงนับได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การศึกษาของประเทศไทยที่มีสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนขึ้น¹

ในระยะแรกคือ พ.ศ. 2512 - 2514 วิทยาลัยเอกชนได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรต่ำกว่าปริญญาตรี คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหลักสูตร 2 ปี หรืออนุปริญญาหลักสูตร 3 ปี หลังจากการศึกษา ม.ศ. 5 หรือเทียบเท่า วิทยาลัยเอกชนในระยะเริ่มแรกจึงมีฐานะเป็นอนุวิทยาลัย และส่วนใหญ่ก็เกิดจากการขยายโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาขึ้นเป็นวิทยาลัยเพื่อสอนระดับสูงขึ้น ในสาขาธุรกิจและการช่างเป็นส่วนใหญ่ จนกระทั่งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้วิทยาลัยเอกชนดำเนินการสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมา มีวิทยาลัยเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการได้อยู่ 10 แห่ง คือ

1. วิทยาลัยกรุงเทพ	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. วิทยาลัยการค้า	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
3. วิทยาลัยเกริก	ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ และ
กรุงเทพมหานคร
4. วิทยาลัยเทคนิคสยาม	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
5. วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
6. วิทยาลัยพายัพ	ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่
7. วิทยาลัยศรีปทุม	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

¹"พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512," ราชกิจจานุเบกษา

8. วิทยาลัยแสงธรรม	ตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม
9. วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
10. วิทยาลัยเอเซียอาคเนย์	ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

การจัดองค์การและโครงสร้างของระบบบริหารของวิทยาลัยเอกชน

การจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน

วิทยาลัยเอกชน หมายความว่า สถาบัน สถานศึกษา หรือสถานที่ที่บุคคลจัดการให้การศึกษาชั้นอุดมศึกษาแก่นักศึกษาเกินกว่า 7 คนขึ้นไป การที่จะจัดตั้งวิทยาลัย-เอกชนขึ้นได้นั้นจะต้องได้รับการอนุญาตจากคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และในการจัดตั้งจะต้องมีข้อกำหนดข้อกำหนดนั้นอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อ
2. วัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาชั้นอุดมศึกษาในสาขาวิชาใดบ้าง
3. ที่ตั้งและแผนผังแสดงบริเวณและอาคาร
4. จำนวนเงินทุนประเดิมและทรัพย์สินที่จะใช้ในการจัดตั้ง
5. โครงการจัดการศึกษา
6. หลักสูตรวิชาที่จะสอนในวิทยาลัยเอกชน อุปกรณ์การศึกษา และวิธีการ
วัดผลการศึกษา
7. ระยะเวลาการศึกษา
8. วิธีการรับนักศึกษาและให้นักศึกษาออก อัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง
และค่าธรรมเนียม
9. การกำหนดเครื่องแบบ การแต่งเครื่องแบบของนักศึกษา และการ
กำหนดเครื่องหมายของวิทยาลัยเอกชน

10. ชื่อและอักษรย่อและหลักเกณฑ์การให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือปริญญาตรี
11. โครงการจัดหาผู้สอน
12. การกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติทางวิชาการของผู้สอน อัตราค่าสอน เงินเดือนผู้สอน หลักเกณฑ์การจ้างและเลิกจ้างผู้สอน และการส่งเคราะห์ผู้สอน
13. โครงการใช้จ่ายเงินทุนหรือทรัพย์สินเพื่อจัดตั้ง¹

ฐานะของวิทยาลัยเอกชน

วิทยาลัยเอกชนที่ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเป็นนิติบุคคล การอนุญาตให้จัดตั้งและการเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วิทยาลัยเอกชนอาจตั้งสาขาได้ การจัดตั้งสาขาวิทยาลัยเอกชนต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน ซึ่งการดำเนินงานของสาขาวิทยาลัยเอกชนต้องดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชน

การบริหารวิทยาลัยเอกชน

ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ระบุว่า วิทยาลัยเอกชนเป็นนิติบุคคล ในการบริหารวิทยาลัยจะต้องมีคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชน ซึ่งมีลักษณะและอำนาจหน้าที่คล้ายสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วยผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตแต่งตั้ง โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีมีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน แต่ไม่เกิน 8 คน และมี

ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาอีก 1 คน เป็นกรรมการโดยมีประธาน 1 คน ซึ่งคณะกรรมการเป็นผู้เลือก มีผู้อำนวยการวิทยาลัยเอกชนเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชน และกรรมการบริหารนี้จะต้องถือสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชนมีอำนาจหน้าที่บริหารและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของวิทยาลัยเอกชน ตามพระราชบัญญัติอำนาจหน้าที่ต่างรวมถึง หน้าที่เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานในวิทยาลัยเอกชน
2. จัดสรรทุนออกเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ และวางระเบียบการใช้จ่ายเงินของกองทุน
3. พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาและอุปกรณ์การศึกษา
4. พิจารณาจัดตั้ง รวม และเลิกสมัครคณะหรือภาควิชา
5. แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการและครูสอน
6. รายงานผลการสอนตามหลักสูตรของวิทยาลัยเอกชนต่อพนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ
7. พิจารณาหาวิธีที่จะทำให้การศึกษา การวิจัย และการฝึกอบรมของวิทยาลัยเอกชนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
8. อนุมัติการให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือปริญญาตรี
9. อนุมัติงบดุล งบการเปลี่ยนแปลงการเงินของกองทุนประเภทต่าง ๆ ประจำปี
10. ดำเนินกิจการอื่นอันเป็นปกติธุระที่วิทยาลัยเอกชนพึงกระทำ

ในแต่ละวิทยาลัยเอกชนจะต้องมีผู้อำนวยการ 1 คน ทำหน้าที่ดำเนินการของวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติ และตามระเบียบหรือมติที่คณะกรรมการบริหารวิทยาลัย

กำหนดหรือมอบหมายให้และรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชนในการ
 คำเนินถึงการนั้น ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยจะต้องได้รับแต่งตั้งจาก
 คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยเอกชน และต้องได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้อำนวยการจาก
 รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน สรุปได้ดังนี้คือ

1. พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่พระราชบัญญัติกำหนดให้
 รับความเห็นชอบของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน เช่น การพิจารณาอนุญาตจัดตั้ง
 และการเพิกถอนใบอนุญาตวิทยาลัยเอกชน การแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดภายหลังที่ได้รับ
 ใบอนุญาต การแต่งตั้งผู้อำนวยการวิทยาลัยเอกชน การให้ความเห็นชอบในการสั่งให้
 วิทยาลัยเอกชนอยู่ในความควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และให้ความเห็นชอบ
 ในกิจการต่าง ๆ ของวิทยาลัยเอกชน เช่น การรับความช่วยเหลือทางวิชาการจาก
 สถาบันการศึกษาหรือบุคคลใด และการกู้ยืมเงิน เป็นต้น
2. ให้ความเห็นชอบในการพิจารณาคณะสภามหาวิทยาลัย และผู้สอนใน
 วิทยาลัยเอกชน ในกรณีที่ผู้อำนวยการหรือผู้สอนมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ใน
 พระราชบัญญัติ
3. ให้ความเห็นชอบหรือคำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามพระราช-
 บัญญัติวิทยาลัยเอกชน หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิทยาลัยเอกชน¹

¹ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, "ผลการประชุมคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย
 ของรัฐ ครั้งที่ 7/2519," อุดมศึกษา (สิงหาคม 2519) : 10 .

คุณสมบัติของผู้อำนวยการวิทยาลัยเอกชน

1. มีอายุไม่น้อยกว่า 25 ปีบริบูรณ์
2. มีความรู้สอไล้ไ้ปริญญาศรี และเป็นหรือเคยเป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยมาแล้ว หรือมีความรู้สอไล้ไ้ไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า
3. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
4. ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
5. ไม่เป็นผู้เคยถูกออกจากการเพราะมีความผิด เว้นแต่รัฐมนตรีเห็นว่าความผิดนั้นไม่ขัดต่อการเป็นผู้อำนวยการ
6. ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่คณะกรรมการวิทยาลัยเอกชนเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดลหุโทษหรือความผิดที่กระทำโดยประมาท

องค์ประกอบที่ควบคุมมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน

1. หน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานดังต่อไปนี้
 - 1.1 การรับรองวิทยฐานะโดยการรับรองหลักสูตร เมื่อวิทยาลัยเอกชนต้องการเปิดสอนในหลักสูตรใด จะต้องจัดทำหลักสูตรแล้วส่งให้คณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 คน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน 3 คน เป็นกรรมการเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบด้วยเสียก่อน การพิจารณาหลักสูตรนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐดำเนินการโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากมหาวิทยาลัยของรัฐ บุคคลจากวงการราชการ รัฐวิสาหกิจ ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น มาพิจารณาหลักสูตรร่วมกัน เพื่อที่จะช่วยให้การกำหนดหลักสูตรของวิทยาลัยเอกชนได้มาตรฐานแล้ว จึงส่งให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่ราคาเงินเดือนอีกครั้งหนึ่ง

1.2 คำเนิการควบคุมมาตรฐานโดยอาศัยระบบคณะกรรมการสอบได้
ภายนอกควยความเห็นชอบร่วมกันระหว่างวิทยาลัยแต่ละแห่งกับทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
เพื่อทำการตรวจสอบการออกข้อสอบและควบคุมการวัดผลการสอบของวิทยาลัยเอกชน
รวมทั้งให้ขอเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วย

2. เจตจำนงเบื้องต้นในการเรียนการสอนของวิทยาลัยเอกชน มุ่งที่จะผลิต
บัณฑิตปอนวงการธุรกิจ ดังนั้น ตลาดส่วนใหญ่ก็คงอยู่ในวงธุรกิจ โดยส่วนใหญ่เป็นบริษัท-
ทางประเทศ ถ้าหากผลิตบัณฑิตที่ขาดคุณภาพ ผลผลิตของวิทยาลัยเอกชนก็ย่อมจะไม่เป็น
ที่พึงปรารถนาของตลาด ซึ่งเป็นการควบคุมมาตรฐานการศึกษาในทางอ้อมด้วย

3. นักศึกษาเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยโดยทางอ้อม
ทั้งนี้ เพราะนักศึกษาย่อมต้องการที่จะได้รับการศึกษาที่คล้ายคลึงกันกับนักศึกษาสถาบัน
อื่น ๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เป็นของรัฐ ถ้ารัฐจึคอย่างไร นักศึกษาวิทยาลัย-
เอกชนก็ต้องการเช่นนั้น

งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน

ระบบบริหารการศึกษาของไทยในระดับอุดมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของ
ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งจะรับผิดชอบทั้งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน สำนักงาน-
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำหนดนโยบายระยะยาว
และจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ นอกจากนั้นยังมีกระทรวง
อื่น ๆ ที่รับผิดชอบการศึกษานอกระบบและการศึกษาวิชาชีพเฉพาะสำหรับบุคคลบางกลุ่ม
เช่น วิชาทหารของกระทรวงกลาโหม ซึ่งวิจิตร ศรีสอาน¹ ได้จัดแบ่งกลุ่มสถาบันอุดม-

วิจิตร ศรีสอาน, หลักการอุดมศึกษา, หน้า 2 - 3.

ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันวิชาชีพเฉพาะ สถาบันการศึกษาในกลุ่มแรกได้แก่ มหาวิทยาลัยซึ่งมีอยู่ 10 มหาวิทยาลัย และสถาบัน 3 สถาบัน กลุ่มที่สองคือกลุ่มวิทยาลัย มีทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและของเอกชน กลุ่มที่สามได้แก่ กลุ่มสถาบันวิชาชีพเฉพาะประกอบด้วยสถาบันการศึกษาของทหาร 3 สถาบัน คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ สถาบันการศึกษาของตำรวจ 1 สถาบัน โรงเรียนพยาบาลของทหารและตำรวจ 2 แห่ง โรงเรียนของกระทรวง 10 แห่ง วิทยาลัยสงฆ์ 2 วิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

ดังนั้น การบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีระบบบริหารอยู่ในสังกัดของกระทรวงและหน่วยงานรัฐบาลหลายแห่ง วัตถุประสงค์ ความรับผิดชอบ ระบบบริหาร และการดำเนินงานการศึกษาก็แตกต่างกันมากกว่าการศึกษาในระดับอื่น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับรูปแบบของสถาบันที่แตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมายและหน้าที่ของสถาบันนั้น ๆ หน้าที่ของวิทยาลัยเอกชนนั้น เน้นการสอนว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 มาตรา 7 ได้ให้อำนาจวิทยาลัยเอกชนแต่ละแห่งเพื่อกำหนดงานของตนเองจากจุดมุ่งหมายที่ใคร่ปรารถนาอาจกล่าวได้ว่า งานของวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นไปในด้านการฝึกอบรมกำลังคนในด้านการบริหารธุรกิจ ยกเว้นวิทยาลัยพยาบาลที่มีงานด้านการพัฒนาทางวัฒนธรรมด้วย วิทยาลัยการค้าซึ่งมีนักศึกษามากที่สุดในช่วงเวลานี้ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยดังนี้

1. ให้การศึกษาสาขาบริหารธุรกิจในระดับที่ทั่วโลกยอมรับ
2. ให้ความรู้และความเข้าใจขั้นพื้นฐานในวิชาศิลปศาสตร์¹

¹ พวงมหาวิทยาลัยของรัฐ. แนะนำในวิทยาลัยเอกชนและข้อมูลเกี่ยวกับวิทยาลัยเอกชน ปีการศึกษา 2517 (พระนคร : พวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, 2517),

ถึงแม้จะได้กำหนดงานบริหารของวิทยาลัยไว้เช่นนี้ก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม การสอนของวิทยาลัยก็เป็นการสอนในระดับอุดมศึกษา ยังต้องมีจุดมุ่งหมายอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งก็ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนหรืออย่างเป็นทางการ คณะอนุกรรมการอุดมศึกษาของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้เสนอ วัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้คือ

1. มุ่งพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าของมนุษยชาติ
2. ผลึกกำลังคนด้านวิชาชีพชั้นสูงเพื่อการพัฒนาสังคม
3. เป็นศูนย์กลางการศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาท้องถิ่น
4. รักษาและทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของชาติ
5. ช่วยพัฒนาบุคคลใหม่ที่มีศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และช่วยเหลือสังคมที่เป็นสมาชิก¹

ถ้าจะพิจารณาหน้าที่ของวิทยาลัยเอกชนตามหลักฐานของจำนวนสถิติที่ได้พิจารณาจากตาราง 1² จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของวิทยาลัยเอกชนมีหน้าที่คล้ายคลึงกับงานในหน้าที่ของมหาวิทยาลัยของรัฐ

¹Office of the National Education Commission, "Education for Life and Society," A Report of the Committee for Establishing the Framework for Educational Reform, Section 7. (Bangkok : Office of The National Education Commission, 1974), p.6

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองสถิติและวิเคราะห์ทางการศึกษา, บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติในช่วงปีการศึกษา 2513 - 2518 (พระนคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2519).

ตารางที่ 1 จำนวนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาและอนุปริญญา สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และรัฐบาล ปีการศึกษา 2513 - 2518

ปีการศึกษา	เอกชน		รัฐบาล		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2513	1,893	3.7	49,585	96.3	51,478	100.00
2514	2,412	2.5	94,643	97.5	97,055	100.00
2515	4,094	4.6	84,759	95.4	88,853	100.00
2516	6,313	6.3	93,403	93.7	99,716	100.00
2517	10,106	8.3	111,278	91.7	121,384	100.00
2518	12,531	9.2	123,476	90.8	136,007	100.00

จะเห็นได้ชัดว่ารัฐบาลยอมมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาระดับนี้ เป็นธรรมดา เพราะเอกชนเพิ่งเข้ามามีบทบาท แต่อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าบทบาทของเอกชนได้ทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับตามเวลาที่ผ่านมา อัตราการเพิ่มของนิสิตนักศึกษาวิทยาลัยเอกชน สูงกว่าอัตราการเพิ่มของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งยังผลให้อัตราส่วนนิสิตนักศึกษาของวิทยาลัยเอกชนสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 และอัตราส่วนเดียวกันนี้ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐลดลง แม้จะรวมมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งจัดตั้งขึ้นในรูปตลาดวิชาเมื่อปีการศึกษา 2514 และยังผลให้จำนวนนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สูงผิดปกติในปีดังกล่าว มูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่อัตราการเพิ่มของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่ำกว่าสถาบันของเอกชน อาจเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้รับความช่วยเหลือตามความสามารถของสถาบันเหล่านั้นที่รับได้แล้ว ไม่อาจขยายปริมาณการรับนิสิตนักศึกษาให้สูงไปกว่านี้ได้อีก นอกจากจะมีการจัดตั้งสถาบันใหม่หรือคณะใหม่ ดังนั้น

อัตราการบริหารผู้เข้าศึกษาของสถาบันของรัฐจึงค่อนข้างจะคงที่ จะมีเพิ่มบ้างก็ไม่มากนัก แต่การเพิ่มขึ้นของวิทยาลัยเอกชนเป็นการเพิ่มมาก การเพิ่มของการศึกษาชั้นอุดมศึกษาของวิทยาลัยเอกชนเช่นนี้สมควรที่จะได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของวิทยาลัยเอกชน ตลอดจนศึกษาระบบบริหารงานด้านการบริหารการศึกษา เพราะไม่ว่าจะเป็นนิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยของรัฐและของวิทยาลัยเอกชน ต้องถือว่าเป็นการศึกษาในระดับชั้นอุดมศึกษาซึ่งต้องมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ¹

1. สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจด้านการเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่เป็นนักคิดเป็นผู้มีสติปัญญาลึกซึ้ง กว้างขวาง ครอบคลุมกาลเวลาทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ในแง่บุคลิกภาพบัณฑิตควรมีลักษณะเป็น "คนจริง" กล่าวคือ มีคุณธรรมสูงอย่างจริงจัง มีความรู้สึกซึ้งกว้างขวาง มีความอดทน และมีความกล้าหาญในทางที่เหมาะสม มีความสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน รวมทั้งมีน้ำใจบริการ เป็นผู้ที่สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปหาสู่ทางสร้างงาน สร้างสังคมช่วยตนเอง มีใจออกไปแสวงหางานเพื่อการเลี้ยงชีพเพียงอย่างเดียว

2. สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจด้านการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องของมหาวิทยาลัย ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อบริการสังคม ลักษณะของงานวิจัยของมหาวิทยาลัยควรเทียบเท่ากับงานวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สถาบันวิจัยต่าง ๆ และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น รวมทั้งมีการเผยแพร่และใช้ผลของการวิจัย ตลอดจนการสนับสนุนงานวิจัยของนิสิตนักศึกษาและอาจารย์

¹รายงานการสัมมนา, ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง 14 - 17 ธันวาคม 2517 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, หน้า 5 - 13.

3. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มุ่งเพื่อสนองความต้องการของสังคมและแก้ปัญหา ให้แก่สังคม เพื่อการเพิ่มพูนประสบการณ์ของคณาจารย์และการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ออกไปปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวม การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นการระดมสรรพกำลัง เพื่อการพัฒนาชุมชน เป็นโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝนความมีน้ำใจในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมควรถือหลักการรับ และให้ คือการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับสังคม มิใช่เป็นการให้หรือการรับเพียง อย่างเดียว และควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในสภามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ สำหรับมหาวิทยาลัยภูมิภาค

4. สถาบันอุดมศึกษาต้องมีภารกิจด้านการทะนุบำรุงสร้างสรรค์ศิลปและ วัฒนธรรม โดยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้มี บรรยากาศในการปลูกฝังความเข้าใจ ความสนใจ และความนิยมในวิชาการที่ส่งเสริม ความเจริญทางจิตใจ ตลอดจนการสนับสนุนการวิจัยในสาขาวิชาที่จะสร้างสรรค์ศิลปและ วัฒนธรรมของชาติ

เมื่อการบริหารการศึกษาเป็นไปในทำนองเช่นเดียวกันนี้ จึงน่าจะมีหลักในการ บริหารงานการศึกษาซึ่งควรจะจัดให้เป็นไปตามทฤษฎีของการบริหารการศึกษาดัง เช่น

คูปแมน (Koopman) นักบริหารการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้แบ่งงานบริหาร- การศึกษาไว้เป็น 5 อย่าง คือ

1. กำหนดความรับผิดชอบทางด้านการศึกษาของสังคม
2. สร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย
3. วางรูปแบบการจัดหน่วยงานอย่างเป็นประชาธิปไตย

4. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมเมื่อรวมใจกัน
5. กำหนดหน้าที่และบทบาทของครู¹

ชาร์เตอร์ (Charter) สรุปไว้ว่า หน้าที่ของระบบโรงเรียนควรมีอย่างน้อยที่สุด 3 ประการคือ

1. เลือกและนำครูเข้าสู่ระบบการศึกษาของโรงเรียน
2. ประสานงานและพิจารณาหลักสูตร
3. รักษาและดำรงความสัมพันธ์กับชุมชน²

กริฟฟิธส์ (Griffiths) สรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษามีหน้าที่ 4 ประการคือ

1. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขยายโอกาสหรือปรับปรุงโอกาสทางการศึกษาหรืองานด้านวิชาการ
3. การบริหารงานบุคคลทุกชนิด นับตั้งแต่การแสวงหา บรรจุ พัฒนา และปรับปรุงครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียน ตลอดจนการให้ทุนจากงานหรือจากโรงเรียนของบุคคลทุกประเภท

¹William R. Lane, Ranald G. Gwin and William G. Monahan *Foundation of Educational Administration a Behavioral Analysis*, (London : The Macmillan Company, 1970), p.163.

²N.S.S.E "Behavioral Science and Educational Administration" *The Sixty-Third Year Book of The N.S.S.E.*, (U.S.A. : N.S.S.E., 1964), p.245.

4. การบริหารงานธุรการ การเงิน อาคาร สถานที่บริเวณ และบริการ
ต่าง ๆ¹

กัญญา สาทร กล่าวว่า ถ้าจะพิจารณาโดยละเอียด ครูใหญ่หรืออาจารย์
ใหญ่มีหน้าที่ซึ่งจะต้องทำการบริหารโรงเรียนถึง 8 ประการคือ

1. การบริหารบุคลากร ซึ่งหมายถึง ครู เจ้าหน้าที่ คนงาน ภารโรง
เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2. การปกครองและแนะแนวนักเรียนตลอดจนการติดต่อกับผู้ปกครอง
นักเรียน

3. การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน หนังสือ วัสดุ-
อุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการบริหารการสอนเพื่อ
ก่อให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุด

4. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในฐานะที่โรงเรียนเป็นผู้นำ
ของชุมชนเพื่อช่วยพัฒนาชุมชนในทุกด้าน

5. การจัดระบบบริหารโรงเรียนกำหนดอำนาจหน้าที่และแผนภูมิของ
โรงเรียน (*Organization Chart*) เพื่อให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีระเบียบ
แบบแผนเริ่มเป็นองค์การที่ดี

6. การบริหารอาคาร สถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์

7. การบริหารงานธุรการ คือ งานเสมียน (*Clerical Work*)

เอกสารต่าง ๆ การเงิน และบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน

¹*Daniel E. Griffiths, Human Relations in School
Administration (New York: Appleton; Century-Groft. Inc., 1956),
pp. 3-13.*

8. การประเมินผลงานซึ่งต้องทำเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องไม่ขาดสาย¹

จากความคิดเห็นทั้งหมดข้างต้น ทั้งที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั่วไป งานในหน้าที่ของวิทยาลัย ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ตลอดจนคุณสมบัติของการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาที่ยังต้องการ พอจะสรุปได้ว่า วิทยาลัยเอกชนในฐานะสถาบันการศึกษา ที่ทำหน้าที่บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน และเสนอผลงานการวิจัยแก่หน่วยต่าง ๆ งานที่วิทยาลัยจะต้องปฏิบัติเป็นประจำประกอบด้วย

1. งานบริหารวิชาการ
2. งานบริหารบุคลากร
3. งานบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน
4. งานบริหารกิจการนักเรียน
5. งานบริหารงานธุรการและการเงิน

การบริหารงานทั้ง 5 ด้านนี้ สามารถนำแยกเป็นรายละเอียดแต่ละด้าน
ได้ดังนี้

การบริหารการศึกษาด้านวิชาการ

- การศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นรายวิชา
- การจัดให้มีการประชุมในกลุ่มผู้ร่วมกันสอนในวิชาเดียวกัน
- การพิจารณาขอสอบในวิชาต่าง ๆ และการนำผลการสอบของนักศึกษา

มาพิจารณา

- การเอาใจใส่เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์พิเศษและอาจารย์ประจำ
- การจัดให้มีการบรรยายพิเศษแก่นักศึกษา
- การให้มีการประชุมทางวิชาการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

¹ วิญญู สาคร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 172 - 173.

- การจัดแหล่งวิชาการโดยจัดให้มีข่าวสารทางวิชาการแจกหรือจำหน่าย
- การตรวจสอบการสอนของอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ
- การจัดให้มีการพิมพ์รายละเอียดของหลักสูตรไว้เป็นเล่มอย่างชัดเจน
- การมอบหน้าที่และสิทธิ์ขาดแก่อาจารย์ในการออกขอสอบและประเมินผล

การศึกษาของนักศึกษา

- การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน
- การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาแสดงวิธีการสอนแบบต่าง ๆ
- การสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน
- การส่งอาจารย์ประจำเข้าสัมมนาร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย

เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

- การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ
- การคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำ
- การทดลองการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำ
- การพิจารณาเงินเดือนขึ้น
- เกี่ยวกับสวัสดิการการกุเงิน
- การมอบหมายงานให้แก่อาจารย์ประจำสอน
- การให้สวัสดิการค่านอื่น ๆ
- การส่งอาจารย์เข้าสัมมนา
- การให้อาจารย์ศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ
- การให้เกียรติสำหรับอาจารย์ในการแสดงความคิดเห็น
- การให้โอกาสแก่อาจารย์ในการสร้างชื่อเสียงในทางด้านวิชาการ
- การเปิดโอกาสให้อาจารย์ใหม่ได้ฝึกงาน
- การจัดการปฐมนิเทศก์อาจารย์ใหม่

- การจัดให้มีการสาธิตการสอนแบบต่าง ๆ ให้อาจารย์ดู
- การกำหนดบทลงโทษแก่อาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่
- การพิจารณาความผิดที่ไล่ออก

เกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักศึกษา

ที่ตองจัดสรร

- การสํานะโนวิทยาลัย ได้แก่ การรับนักศึกษา ปริมาณนักศึกษาแต่ละปี

- การรับนักศึกษา การให้แยกวิชาที่จะเรียน
- การตรวจสอบสุขภาพของนักศึกษา
- การแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา
- การทำระเบียบสะสมสำหรับนักศึกษา
- การช่วยเหลือนักศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา
- การตั้งหน่วยแนะแนวสำหรับนักศึกษา
- การปฐมนิเทศนักศึกษาเมื่อเริ่มต้นปีการศึกษาใหม่
- การให้บริการข่าวสารแก่นักศึกษา
- การวางโครงการเรียนให้แก่นักศึกษา
- การบริการหางานให้ทำ
- การติดตามผลผู้สำเร็จไปแล้ว
- การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจการทางสังคม
- บริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักศึกษา
- การอนุญาตให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา
- การให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ประจำหรือเจ้าหน้าที่

เกี่ยวกับงานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน

- การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน
- สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวิทยาลัยกับชุมชน

- มีการประชาสัมพันธ์แก่ประชากร
- การกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน
- การเสนอผลงานการวิจัยแก่ชุมชนและสังคม
- ส่งเสริมอาจารย์และบุคลากรให้ใกล้ชิดกับประสานงานกัน
- เผยแพร่เอกสารทางวิชาการ

เกี่ยวกับงานบริหารธุรการ การเงิน และบริการ

- ทะเบียนการไต่ห้องเรียน
- รายวิชาที่ทำการเปิดสอน
- รายการกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- กิจกรรมนักศึกษาในระเบียบวินัยของโรงเรียน
- กิจกรรมต่าง ๆ (action) เช่น ปฏิทิน ระเบียบต่าง ๆ ฯลฯ
- งานธุรการ ได้แก่ งานสารบรรณ บัญชีเงินเคียน ฯลฯ
- การรายงานผลการเรียนให้นักศึกษาทราบ

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นภารกิจที่กว้างขวาง ต้องอาศัยบุคลากรและการบริหารงานทางการศึกษาที่ดี จึงจะทำให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ การบริหารการศึกษาของอุดมศึกษามีปัญหาที่ต้องศึกษามากมาย จากการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 21 - 23 สิงหาคม 2518 พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีปัญหาตามภารกิจของมหาวิทยาลัยที่จะทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ทั้งในด้านการสอน การวิจัย บริการ

ทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเท่าที่จำเป็นมาแล้ว มีปัญหา
พอสรุปได้ดังนี้¹

1. การสอนในมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่ เนื่องจาก
อาจารย์ใหม่ยังขาดประสบการณ์และความรู้ทางการเรียนการสอน อาจารย์มักมีคุณวุฒิค่า
วิชาซ้ำซ้อนกัน ความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ มุ่งแต่จะถ่ายทอดตามทฤษฎีที่เรียนมาจาก
ต่างประเทศ ยังไม่เข้าใจงานในหน้าที่ ไม่อุทิศเวลาให้ราชการเท่าที่ควร
2. ในด้านการวิจัย งบประมาณสำหรับการวิจัยมีน้อย คณะจารย์ต้องสอน
มาก ไม่มีเวลาสำหรับการวิจัย
3. คณะจารย์ยังขาดความสนใจและความสามารถในการทำการวิจัย ขาด
การประสานงานระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้งานวิจัย ไม่มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยเท่าที่
ควร
4. ในเรื่องการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ไม่ได้กำหนดไว้ในพระราช-
บัญญัติมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเต็มที่ ในทัศนคติของคนภายนอก
การให้บริการไม่ใช่หน้าที่ของมหาวิทยาลัย จึงมักไม่ได้รับการสนับสนุน
5. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซอนี้เป็นงานที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา
การศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ไม่เข้าใจว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม จึงไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควรจะเป็น

ปัญหาต่าง ๆ เท่าที่เสนอมานี้ เป็นปัญหาใหญ่สำหรับสถาบันอุดมศึกษา แต่ปัญหา
เหล่านี้จะมีส่วนแก้ไขได้ ถ้าระบบโครงสร้างของสถาบันอุดมศึกษาได้รับพิจารณาให้

¹ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, รายงานการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติระยะที่ 4, 27 - 29 สิงหาคม 2518, หน้า 10 - 13.

เหมาะสม ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานส่วนใหญ่มาจากระบบบริหาร เพราะฝ่ายบริหารมีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานใน 2 ลักษณะ คือ ขึ้นอยู่กับหลักการที่กำหนดขึ้นสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติและขึ้นอยู่กับวิธีการที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ ในส่วนที่เป็นหลักการ ได้แก่ การกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ การติดต่อสื่อสารและกระบวนการเกี่ยวกับวินัย สวัสดิการ หรือการปรึกษาแนะนำ หลักการนี้เป็นพื้นฐานขั้นต้นที่จะส่งเสริมหรือบั่นทอนขวัญของคนในหน่วยงาน ซึ่งเป็นเรื่อง que เปลี่ยนแปลงได้ ส่วนลักษณะที่สองเป็นวิธีการ ได้แก่ การปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง คือ หลักการที่ถูกต้องทุกอย่าง แต่การกระทำเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่น ในการคัดเลือกคนอาจกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดีทุกอย่าง กระทำโดยถูกต้องตามหลักการ แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่าไม่เป็นไปตามนั้น¹ นอกจากนี้ ตามปัญหาที่สรุปได้จากข้อคิดเห็นในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและแนวทางในการแก้ปัญหา เห็นได้ว่ามีความจริงอยู่ข้อหนึ่งที่ว่า ในลักษณะของงานวิจัยควรจะให้มหาวิทยาลัยในการรับผิดชอบ และเห็นว่าโครงสร้างระบบบริหารในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบันยึดถือคณะเป็นหลัก ก่อให้เกิดคณะนิยม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรไม่เต็มที่และสอดคล้องกับหลักประหยัด ควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยทำหน้าที่บริการแก่คณะต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการให้บริการ และควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้เหมาะสม โดยยุบรวมหรือเลิกล้มคณะต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาบังเกิดความคล่องตัวและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน จึงเห็นได้ว่าระบบโครงสร้างของสถาบันอุดมศึกษานับว่าสำคัญมากในการดำเนินงานในระดับนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่จะศึกษาถึงระบบโครงสร้างของการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน

¹ ไลนาอะ ตีเยอร์, การบริหารงานบุคคล (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514), หน้า 163 - 165.

นอกจากนี้หลักการสำคัญของการอุดมศึกษา ตามระบบการบริหารและระบบโครงสร้างของมหาวิทยาลัยของรัฐ และของวิทยาลัยเอกชน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความเป็นอิสระในการดำเนินภารกิจ มีเสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งถ้าพิจารณาจากระบบโครงสร้างและการบริหารการศึกษาของการอุดมศึกษา จะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีกิจกรรมหลักอย่างหนึ่งของสถาบันคือ การเตรียมและการพัฒนาบุคลากรสำหรับทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า และให้บุคคลดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประโยชน์ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องใช้บุคลากรทั้งด้านการสอน และบุคลากรด้านวิชาการอื่น ๆ โดยต้องเตรียมบุคลากรในด้านการให้ความรู้ในระดับอุดมศึกษา

ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาประมาณ 70 แห่ง เปิดสอนสาขาวิชาอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาถึงขั้นปริญญาเอก เพื่อผลิตอาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรด้านวิชาการอื่น ๆ เช่น นักวิจัย นักแนะแนว และกิจการนักศึกษา เป็นต้น หน่วยงานทางวิชาการที่รับผิดชอบการศึกษาสาขานี้ส่วนใหญ่มีฐานะเป็นศูนย์ (Center) และภาควิชา (Department) สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มีบางสถาบันถือเป็นหน่วยหนึ่งของภาควิชาหรือกลุ่มวิชา¹ นอกจากนี้ยังมีองค์การและสมาคมเกี่ยวกับการอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างสมาชิกในปัญหาที่มีความสนใจร่วมกัน รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าหาทางปรับปรุงการดำเนินการศึกษาคณะอุดมศึกษา กิจกรรมหลักจึงมักจะประกอบด้วยการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ การวิจัยค้นคว้าและการเผยแพร่ผลของการศึกษาค้นคว้า เพื่อจะได้ใช้ผลการวิจัยในการปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากมูลนิธิ W.K. Kellogg Foundation ได้จัดซื้ออาคารที่ทำการขนาดใหญ่ใช้เป็นศูนย์กลางคณะอุดมศึกษาของชาติ เรียกว่า National for Higher Education ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าการศึกษาเป็นภารกิจของรัฐ (State) จึงไม่มีการจัดตั้งกระทรวงการศึกษาของรัฐบาลกลางขึ้นควบคุมดูแล

¹Paul L., Dressel and Lewis B., *Laymen, Higher Education as a Field of Study*, (New York : Jossey-Boss Publishers), 1974, pp. 214.

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการ (*Independent and Automy*) สูงมาก สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาจึงมีความแตกต่างกันทั้งในด้านคุณลักษณะและคุณภาพของการศึกษา เพื่อประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันอุดมศึกษา จึงเกิดมีองค์การและสมาคมอิสระซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษาด้วยความสมัครใจและความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาเอง การรับรองวิทยฐานะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การรับรองวิทยฐานะสถาบัน (*Institutional or General Accreditation*) และการรับรองโปรแกรมการศึกษา (*Specialized or Program Accreditation*) การรับรองนี้กระทำโดยองค์การประจำเขต 6 องค์การ ซึ่งครอบคลุมรัฐต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ในประเทศอังกฤษ สถาบันอุดมศึกษาที่จะประสาทปริญญาได้นั้นจะต้องมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยตามกฎหมาย หรือมีฐานะนั้นก็จะต้องเป็นสถาบันที่กฎหมายให้อำนาจประสาทปริญญาได้ สถาบันที่จัดการสอนระดับปริญญายังมีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยจำนวน 43 แห่ง ซึ่งมีอำนาจประสาทปริญญาได้เอง กับกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การรับรองของ *Council for National Academic Awards (CNAA)* ซึ่งมีอยู่กว่า 100 สถาบัน CNAA เป็นเสมือนสถาบันที่จัดตั้งขึ้นรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสอนชั้นปริญญาอนก ระบ-มหาวิทยาลัย¹

¹ วิจิตร ศรีสอาน, รายงานการศึกษาด้านอุดมศึกษาในประเทศไทย
อเมริกาและอังกฤษ 18 เมษายน - 25 พฤษภาคม 2518 (พระนคร : ทบวง
มหาวิทยาลัยของรัฐ, 2518), หน้า 7.

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีหน้าที่ ตามกฎหมายในการรับรองวิทยฐานะทั้งในส่วนสถาบันและโปรแกรมการศึกษา มหาวิทยาลัยของไทยขึ้นอยู่กับหน่วยงานหลายสังกัด ทำให้ขาดเอกภาพในด้านนโยบาย และการประสานงาน ส่วนการแบ่งส่วนราชการภายใน การบริหารงานและการแบ่ง ส่วนราชการ ทุกมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารสูงสุด ลักษณะทั่ว ๆ ไปของมหาวิทยาลัย อาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยที่มีสถานที่เพียงแห่งเดียวและมหาวิทยาลัยที่มี หลายวิทยาเขต การแบ่งส่วนราชการแบ่งเป็น 2 หน่วยงานใหญ่ ๆ คือ หน่วยงานที่ บริหารคือ สำนักงานอธิการบดี และหน่วยงานวิชาการ อันได้แก่ คณะวิชา สำนัก ศูนย์ สถาบัน สถานศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย แผนกอิสระและวิทยาลัยที่เทียบเท่าคณะวิชา

ส่วนโครงสร้างของวิทยาลัยเอกชน จะต้องมามีโครงสร้างที่แตกต่างไปบ้าง เพราะวิทยาลัยเอกชนได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยเอกชนได้ตามพระราชบัญญัติ วิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ในสมัยที่มีสภาการศึกษา โดยที่พระราชบัญญัติสภาการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2512 มาตรา 10 (8) ได้กำหนดให้สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่พิจารณาการให้ความเห็นชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาที่เป็น ของรัฐและเอกชน และตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 273 ให้โอนงานเกี่ยวกับวิทยาลัยเอกชนในสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี มาจัดตั้งเป็นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกระทรวงศึกษาธิการ และต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2516 ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้จัดตั้งหน่วยงานวิทยาลัยเอกชน ซึ่งการศึกษาเอกชนระดับ อุดมศึกษาจึงได้มาสังกัดคืออยู่ ณ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ¹ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควร ว่าควรจะได้วิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารของวิทยาลัยทั้ง 9 แห่งนี้

¹ว่าเรื่อง วุฒิจันทร์ และ ถวัลย์ สนธิอนุเคราะห์, กฎหมายเกี่ยวกับ การบริหารการศึกษา. (พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า

นอกจากนี้การบริหารการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานในลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา เพราะเกี่ยวเนื่องกับบุคลากร งานด้านวิชาการ กิจกรรมของนักศึกษา ความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการเงิน ชุมชนและอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการให้การศึกษา พิจารณาจากบุคลากร ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษานั้น เป็นผู้สำเร็จวิชาการชั้นสูงในสาขาต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องศึกษาวิชาครุมาก่อน กังนั้น บุคคลเหล่านี้หากไม่ประกอบอาชีพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาก็อาจเป็นเพียงอาจารย์พิเศษก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษ อาจารย์ประจำมีน้อยมาก ถ้าพิจารณาตามตัวเลขจำนวนอาจารย์ในวิทยาลัยเอกชนในปีการศึกษา 2513 อัตราส่วนอาจารย์ประจำยังสูงกว่าอาจารย์พิเศษอยู่ แต่ในปีการศึกษา 2514 อัตราส่วนอาจารย์ประจำก็ลดลงจากร้อยละ 54.4 ลงเหลือเพียงร้อยละ 37.8 และอาจารย์พิเศษก็ได้เพิ่มจากร้อยละ 37.2 เป็นร้อยละ 55.9 หลังจากนั้นอัตราส่วนอาจารย์ประจำของวิทยาลัยเอกชนก็ลดลง และอาจารย์พิเศษก็ได้เพิ่มขึ้นทุกปี¹ จนกระทั่งปีการศึกษา 2517 อัตราส่วนอาจารย์ประจำจึงค่อยสูงขึ้นและอาจารย์พิเศษลดลง² การที่สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีอาจารย์พิเศษสูงกว่าอาจารย์ประจำมากเช่นนี้น่าจะไม่ใช่เป็นผลดีต่อวงการศึกษาระดับนี้ เพราะการมีอาจารย์ประจำน้อยต้องพึ่งอาจารย์พิเศษมาก อาจจะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานของการศึกษาระดับนี้เป็นไปได้ยาก เพราะการดำเนินงานในระดับอุดมศึกษาต้องมีอาจารย์ประจำที่มีวุฒิระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับจำนวนนิสิตนักศึกษา อาจารย์บางส่วนต้องทำหน้าที่ทางด้านบริหาร

¹สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2513 - 2515 (พระนคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2517), 25 - 30.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา, บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติ ในช่วงปีการศึกษา 2513 - 2518, หน้า 54.

และธุรการด้วย จำนวนอาจารย์ประจำจึงควรมีมากกว่าอาจารย์พิเศษ เมื่อพิจารณาตามหลักการ เช่นนี้จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาในค่านนี้เกือบทุกแห่ง โดยเฉพาะวิทยาลัยเอกชน นอกจากปัญหาเหล่านี้แล้ว สถาบันอุดมศึกษายังมีปัญหาทางด้านการบริหาร การศึกษาทางค่านอื่น ๆ อีก เช่น จากผลการประเมินสัมฤทธิ์ผลของแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาระยะที่สามพบว่า ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาล มีปริมาณคณาจารย์ประจำเพียงพอสำหรับปริมาณงานของสถาบันเหล่านั้นในเกือบจะทุกสาขาวิชา ปัญหาอยู่ที่คุณภาพของคณาจารย์ โดยเฉพาะปริมาณอาจารย์ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี และขาดประสบการณ์การทำงาน ยังมีอยู่สูง (กว่า 50% ของจำนวนอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น) ทำให้ไม่สามารถทำการสอนวิจัย และให้บริการทางวิชาการได้เต็มที่ และไม่สามารถเฉลี่ยภาระงาน (Work Load) อย่างเป็นธรรมชาติระหว่างคณาจารย์ได้ รวมทั้งยังไม่สามารถที่จะใช้บุคลากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาได้เต็มที่ สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งต้องเสียเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อจ้างบุคคลไว้เพื่อเตรียมตัวเป็นอาจารย์ ปริมาณอาจารย์ที่อยู่ระหว่างลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศจึงสูง เช่น ในปี พ.ศ. 2516 จากจำนวนอาจารย์ประจำ 7,797 คน อยู่ระหว่างลาศึกษาต่อ 1,113 คน หรือประมาณ 14% ในจำนวนนี้ 776 คน (69%) กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโทหรือต่ำกว่า¹ สำหรับวิทยาลัยเอกชน ปัญหาในเรื่องนี้เป็นปัญหาทางค่านบุคลากร ต้นเหตุของปัญหาและอุปสรรคของวิทยาลัยเอกชนเกี่ยวกับเรื่องสำคัญ 5 ประการ คือ การสรรหาอาจารย์ประจำ การพัฒนาอาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการ การจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศ และการขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่วิทยาลัยเอกชนทุกสถาบันประสบ

¹ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาล, รายงานการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติระยะที่ 4, 21 - 23 สิงหาคม 2518, หน้า 30 - 31.

ปัญหาเหล่านี้ ถ้าพิจารณาตามระบบโครงสร้างของการบริหารการศึกษา และการบริหารการศึกษาในระดับอื่น ๆ จากรายงานการวิจัยต่าง ๆ ก็จะมีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ จากการวิจัยของ สมหวัง คณาพรประเสริฐ¹ ที่ศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 9 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นครู อาจารย์ในโรงเรียน 240 คน ผู้บริหาร 59 คน ผู้ปกครองนักเรียน 150 คน ผลการวิจัยพบว่าครูอาจารย์ในโรงเรียนต้องปฏิบัติงานด้านบุคคลมากที่สุด ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุดเกี่ยวกับงานวิชาการ ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนมีความรู้ด้านวิชาการน้อยมาก และความรู้ที่นักเรียนได้จากโรงเรียนมีส่วนช่วยปรับปรุงอาชีพของผู้ปกครองน้อยมากเช่นกัน สำหรับผู้บริหาร เห็นว่าครูมีเสรีภาพในด้านการเลือกวิชาสอนมาก แต่ครูเห็นว่ามีปานกลาง ในด้านงานบริหารบุคคล ประชากรทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ได้ผลดีและเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่บทบาทในการบริหารบุคคลผู้บริหารเห็นว่าตนเองมีบทบาทน้อยมาก ในเรื่องสวัสดิการผู้บริหารเห็นว่าครูได้รับสวัสดิการเพียงพอและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานโรงเรียนมาก แต่ครูมีความเห็นว่ามีส่วนร่วมน้อย นอกจากนั้นผู้บริหารเห็นว่าตนเองมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อรับเข้าเรียนความชอบแก่ครูมาก แต่ครูเห็นว่าหลักเกณฑ์น้อยที่สุดในด้านกิจการนักเรียน ครูเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องนักเรียนติดยาเสพติดมาก แต่ผู้บริหารและผู้ปกครองเห็นว่าน้อย ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เห็นตรงกันว่าโรงเรียนจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนน้อยมาก ผู้บริหารและครูเห็นว่าโรงเรียนจัดบริการด้านแนะแนวแก่นักเรียนน้อย แต่ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติได้เหมาะสมดี นอกจากนี้มีความเห็นวาระเบี่ยงการเงินของทางราชการไม่เหมาะสมต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองเห็นว่า

¹สมหวัง คณาพรประเสริฐ, "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 9" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 70 - 75.

โรงเรียนปฏิบัติงานค่านี้ได้เหมาะสมน้อยที่สุด นอกจากนี้สมาคมผู้ปกครองครูและศิษย์เก่ามีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการของโรงเรียนน้อยมาก เกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียน จัดได้เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นไปได้รับความเอาใจใส่จากกรมสามัญศึกษาพอสมควร แต่โรงเรียนที่มีขนาดเล็กลงมาได้รับความเอาใจใส่จากกรมสามัญน้อย สำหรับงานบริหารการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ซึ่ง เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมัน¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5 รวมทั้งสิ้น 6 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่จะมีลักษณะโครงสร้างของระบบบริหารงานและการจัดองค์การต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่คล้ายคลึงกัน โดยมีอาจารย์ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในโรงเรียน มีการแต่งตั้งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายปกครอง นอกจากนี้เป็นครูหัวหน้าสาย และครูที่ทำหน้าที่อื่น ๆ ตามแต่โรงเรียนจะจัดให้มีขึ้น ครูที่รับผิดชอบงานในหน้าที่แต่ละฝ่ายจะอยู่ภายใต้การประสานงานของหัวหน้าฝ่าย และขึ้นตรงต่อครูใหญ่เกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียน และปัญหาการบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้านของโรงเรียน อันได้แก่งานด้านธุรการและ-บริการ งานด้านวิชาการ งานด้านบุคคล งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผลปรากฏว่าทุกโรงเรียนประสบปัญหาคล้ายคลึงกันในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหาร

โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีระบบโครงสร้างและการบริหารการศึกษาตามความคิดของกลุ่มตัวอย่างว่ายังได้ผลไม่ดีพอ ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมัธยมเท่านั้น ถ้าจะพิจารณาในระดับวิทยาลัยครู ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะพบข้อคิดจาก

¹ เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมัน, "งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 72 - 85.

การวิจัยต่าง ๆ ครั้งนี้ จากงานวิจัยของ สัตยญา สุรพันธ์¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารจำนวน 34 คน กลุ่มนักวิชาการจำนวน 275 คน ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างระบบบริหารของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และยึดหลักการบริหารแบบสายบังคับบัญชา (Hierachy) โดยมีโครงสร้างเป็นสายบังคับบัญชาสายเดียว (The line form of structure) มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีผู้ช่วยฝ่ายต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง ตำแหน่งผู้อำนวยการยังไม่ได้ตั้งให้เป็นทางการ การปฏิบัติงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารปฏิบัติด้านกิจการนักศึกษามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่งานธุรการ การเงิน งานวิชาการ งานนุเคราะห์และงานความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ นักวิชาการเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่งานกิจการนักศึกษา งานวิชาการ งานนุเคราะห์ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ เมื่อเฉลี่ยความเห็นของ 2 กลุ่มพบว่างานธุรการ การเงิน เป็นงานที่วิทยาลัยปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาได้แก่งานกิจการนักศึกษา งานวิชาการ งานนุเคราะห์ และความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ จะเห็นได้ว่างานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เน้นหนักไปทางด้านงานธุรการ การเงิน ส่วนงานด้านนุเคราะห์ และวิชาการเป็นงานในอันดับรองลงมา ซึ่งผลงานการวิจัยนี้ตรงกับ การวิจัยของ สุชาคา รัตนวิจิตร² ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลาง จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 48 คน

¹ สัตยญา สุรพันธ์. "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 50-80.

² สุชาคา รัตนวิจิตร. "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 37-60.

และกลุ่มนักวิชาการจำนวน 321 คน พบว่าการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางในงานทั้ง 5 ประเภท กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นว่างานบริหารด้านธุรการและการเงินมีความสำคัญเป็นอันดับ 1 งานบริหารกิจกรรมนักศึกษา มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 งานบริหารด้านวิชาการ งานบริหารด้านบุคลากร งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีความสำคัญรองลงมาเป็นอันดับ 3, 4 และ 5 ตามลำดับ แต่ผลการวิจัยด้านกับการวิจัยของ น้อย สุปิงคลัต¹ ซึ่งได้ศึกษางานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารมีความเห็นว่า งานบริหารงานบุคคลมีการปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคืองานกิจการนักศึกษา งานธุรการ การเงิน งานวิชาการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ แต่นักวิชาการเห็นว่างานธุรการ การเงิน เป็นงานที่มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงไปคืองานกิจการนักศึกษา งานวิชาการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา งานบริหารการศึกษาส่วนมากจะขึ้นอยู่กับบริหารด้านการเงินและธุรการเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระดับอุดมศึกษามีการบริหารการศึกษาที่นำจะศึกษา เพราะตามรายงานการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 21 - 23 สิงหาคม 2518 จึงพบว่าปัญหาจากการบริหารการศึกษาของระดับอุดมศึกษาดังนี้² ด้านการบริหารการศึกษาคควรจะได้ปรับปรุงโครงสร้างและประสานงานในระดับมหาวิทยาลัย เพราะขาดการ-

¹ น้อย สุปิงคลัต, "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 53 - 82.

² รายงานสรุปผลสัมมนาผู้บริหารวิทยาลัยเอกชน วันที่ 16 - 19 พฤศจิกายน 2518, (พระนคร : ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, 2519), หน้า 4 - 6.

ประสานงานกัน การจัดระบบหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เน้นวิชาเฉพาะสาขา-
 วิชาที่เปิดสอน มีวิชาซ้ำซ้อนกัน ผลงานวิจัยมีน้อยมากโดยเฉพาะทางมนุษยศาสตร์ และ
 สังคมศาสตร์ ทุนวิจัยและงบประมาณมีจำกัด สภาพทางเศรษฐกิจและปริมาณของอาจารย์
 ไม่เอื้ออำนวยให้มีการวิจัยเต็มที่ ควรจะปรับปรุงปริมาณงาน สภาพะการทำงาน ควรมี-
 สำนักวิจัยแล้วหาทางส่งเสริมการวิจัย และเพิ่มงบประมาณในการวิจัย หน่วยวิจัยสถาบัน
 ที่ปฏิบัติอยู่นี้ขาดบุคลากร และขาดการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล จึงควรจะได้มีการ
 จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการพัฒนามหาวิทยาลัยตามแผนที่วางไว้

ค่านบุคลากร สถาบันต่าง ๆ มีจำนวนอาจารย์ประจำที่มีวุฒิระดับต่าง ๆ ไม่
 สมดุลงกับจำนวนนิสิต นักศึกษา ทั้งนี้เพราะอาจารย์ส่วนหนึ่งมักจะลาไปศึกษาต่อทั้งใน
 และต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษมาช่วยสอน นอกจากนี้อาจารย์บางส่วน
 ยังต้องทำงานด้านบริหารและธุรการด้วย แม้แต่ผู้ช่วยทางวิชาการและผู้ช่วยทางธุรการก็มี
 ไม่เพียงพอ คุณวุฒิอาจารย์แต่ละมหาวิทยาลัยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมาก จะมีอาจารย์ระดับ
 ปริญญาตรีมาก ปริมาณงานสอนมากเกินไป อาจารย์จึงไม่มีโอกาสได้วิจัยหรือเขียนตำรา
 ผู้ช่วยทางธุรการมีคุณภาพไม่ดี จึงทำให้อาจารย์ต้องมาทำหน้าที่ธุรการอยู่มาก

เรื่องการจัดสรรงบประมาณไม่ได้เป็นไปตามที่ระบุไว้ตามแผนฯ จึงทำให้การ
 ค่าเนิงานของมหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดสรรงบประมาณแบบ
 จำแนกรายการ เป็นรายปีทำให้ขาดความคล่องตัวในการใช้จ่ายค่าเนิงานและไม่เหมาะ-
 สมกับลักษณะงานของมหาวิทยาลัย ระบบการจัดงบประมาณและการบัญชียังขาดการประสาน
 งานที่ค้ำทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ยังไม่ดีพอ ขาดการสำรวจและศึกษาข้อมูล
 ทำให้การใช้อาคารไม่เหมาะสม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า วิจัย อยู่ใน
 สภาพเก่าชำรุด อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการมีไม่พอ-
 เพียง ควรจัดสรรงบสำรองเพื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยตั้งเป้าหมายระยะยาวเพื่อจะได้

จัดหาได้ทันเวลา ห้องสมุดมีปริมาณพื้นที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนนิสิตนักศึกษา หนังสือมีไม่พอและไม่ทันสมัย ควรปรับปรุงทั้งคุณภาพและปริมาณ

ส่วนรายงานสรุปผลการสัมมนาผู้บริหารวิทยาลัยเอกชน ณ โรงแรมรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 16 - 19 พฤศจิกายน 2518 พบปัญหาที่สำคัญของการบริหารงานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนดังนี้

ในค่านกฎหมาย ปัจจุบันมุ่งเน้นลักษณะ "ปราม" มากกว่า "ส่งเสริมสนับสนุน" ไม่เอื้ออำนวยในการบริหารวิทยาลัยเอกชนให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร บทบัญญัติในกฎหมายที่สมควรมีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขคือ องค์ประกอบและการดำเนินการของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน เรื่องกรรมการบริหารและผู้อำนวยการวิทยาลัยเอกชน เรื่องผู้สอนประจำและผู้สอนพิเศษ

ในค่านบุคลากร ต้นเหตุของปัญหาและอุปสรรคของวิทยาลัยเอกชนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสรรหาอาจารย์ประจำ การพัฒนาอาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการ การจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศ และการขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่วิทยาลัยเอกชนทุกสถาบันประสบ

ในค่านวิชาการของวิทยาลัยเอกชนพบว่าทางค่านหลักสูตร ผู้สอน ตำราและอุปกรณ์การสอน ห้องสมุด การวัดผล รวมทั้งคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญในการบริหารงานที่ต้องคำนึงถึงการจัดตั้งสมาคมวิทยาลัยเอกชน จะเป็นประโยชน์ในการก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการและทางอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องนี้ว่า นอกจากนั้นยังมีข้อเสนอแนะว่าวิทยาลัยเอกชนควรรวมกลุ่มเป็นสมาคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้วทางรัฐควรที่จะได้พิจารณาหาหนทางในการช่วยเหลือด้วย สำหรับในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐบาลนั้น ขอให้พิจารณาจัดตั้งโครงการพัฒนาวิทยาลัยเอกชน โดยตั้งงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนเพื่อพัฒนาอาจารย์ แลกเปลี่ยนอาจารย์ ช่วยเหลือค่านทุนวิจัย การผลิตตำราและช่วยเหลือค่านการเงินฉุกเฉิน และให้ความร่วมมือในเรื่องใช้ประโยชน์เครื่องมือ อุปกรณ์

เร่งรัดเรื่องหลักสูตรโดยกำหนดโครงสร้างและข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นแม่บท และติดต่อประสานงานกับสมาคมวิชาชีพ

ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าควรจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน การวิเคราะห์การบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนครั้งนี้ มีได้มุ่งเปรียบเทียบว่าเอกชนได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนสูงพอหรือไม่ ทั้งนี้เพราะเอกชนเพิ่งได้รับสิทธิในการช่วยจัดการศึกษาระดับนี้ไม่นาน การลงทุนของเอกชนในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่งจะเริ่มจัดการศึกษายังไม่สัมฤทธิ์ผล ยังต้องการเวลาเพื่อปรับปรุงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น การทำการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อจะศึกษาระบบโครงสร้างของวิทยาลัยเอกชน เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนโดยเฉพาะในตำแหน่งบริหารวิชาการ ตำแหน่งบริหารบุคลากร ตำแหน่งบริหารกิจกรรมของนักศึกษา ตำแหน่งบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ตำแหน่งงานธุรการ การเงิน และบริการอื่น ตลอดจนการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาภายในวิทยาลัยเอกชนเพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการดำเนินการและการปรับปรุงแก้ไขทั่วไป